

XVI Conferència del OIDP: "Bona governança i participació ciutadana inclusiva"

Els passats dies 4, 5 i 6 de maig es va celebrar a Matola, Moçambic, la XVI Conferència del OIDP amb la participació de més de **1.500 persones provinents de 200 ciutats i 40 països**. El president de Moçambic, **Filipe Nyussi**, va participar en la cerimònia oficial d'obertura juntament amb la ministra d'Administració i Funció Pública, **Carmelita Namashulua**, l'alcalde de Matola i president del OIDP, **Calisto Cossa**, el governador de la província de Maputo, **Raimundo Diombe** i el coordinador de l'OIDP a Àfrica **Bachir Kanouté**.

Filipe Nyussi president de Moçambic pronuncia el discurs d'obertura de la Conferència:

La conferència, sota el títol "Bona governança i participació ciutadana inclusiva", va estar organitzada en dues sessions plenàries i sis grups de treballs, a més de les cerimònies d'obertura i clausura, l'Assemblea General del OIDP i les visites tècniques de les experiències participatives de Matola. Diversos alcaldes, regidors i alts càrrecs municipals, així com representants del món acadèmic i de la societat civil, van ser ponents en les diferents sessions, que van comptar amb torns d'intervencions obertes amb una gran participació.

En aquest [enllaç](#) podeu trobar les presentacions i relatories de les diferents plenàries, i [aquí](#) algunes fotos de la Conferència.

La primera plenària, titulada el panorama mundial sobre la bona governança i la participació ciutadana, volia donar un repàs a les tendències de les diferents regions amb diversos casos focals. La plenària moderada per la ministra **Carmelita Namashula** va comptar amb els següents oradors:

- **Tagir Assimo Carimo:** Alcalde de Pemba i President de ANAMM (Associació de Municipis de Moçambic) que va presentar el panorama de la participació ciutadana a Moçambic.
- **Deise Martins:** Directora de Relacions Internacionals de Canoas, Brasil, que va exposar el context a Amèrica del Sud i el cas concret de Canoas.
- **Bachir Kanouté:** Coordinador de OI DP Àfrica, que va presentar la situació de la democràcia participativa en el continent africà.

Michelangelo Secchi intervé en la primera plenària:

- **Michelangelo Secchi:** investigador del CES de Coïmbra (Portugal) que va fer una intervenció sobre el context polític europeu i la seva implicació en la governació participativa.
- **Dominique Ollivier:** Presidenta de l'Oficina de Consultació Pública de Mont-real, Canadà, que va exposar el panorama a Amèrica del Nord.

- **Shin Gyanggu** de l'Ajuntament Metropolità de Gwangju, Corea del Sud, que va explicar el context de la democràcia a Àsia.

Algunes de les principals idees que van sorgir de les ponències i de la intervenció dels participants van ser:

1. L'**accés a la informació** és un element important del bon govern i la democràcia participativa. És important pensar en la institucionalització de les eines d'accés a la informació.
2. És essencial pensar a **reduir l'excessiva burocratització** de l'administració.
3. Hem de trobar maneres **d'implementar la descentralització econòmica** derivada de la transferència de competències cap als municipis.
4. Hem d'impulsar l'**educació dels ciutadans en valors participatius** perquè la governança dels governs locals i els processos participatius siguin eficaços.
5. En el pla polític, hem de reflexionar sobre **la participació efectiva de l'oposició** en els processos de participació impulsats des dels governs locals. Hem de poder gestionar i normalitzar la relació entre els partits governants i els de l'oposició, sobretot aconseguir no instrumentalitzar o boicotejar els processos participatius.
6. Es va discutir la idea de la necessitat d'establir un **marc normatiu de la participació ciutadana** i del pressupost participatiu, però no s'ha de córrer el risc d'institucionalitzar massa o limitar la participació.

A continuació el primer dia de la Conferència va comptar amb dos grups de treball paral·lels: un sobre **Art i Democràcia** i un altre sobre **Pressupost Participatiu**.

La taula rodona sobre art i democràcia organitzada per l'Escola d'Art de Maputo va ser moderada per **Mahamude Amurane** (Moçambic) i va comptar amb les presentacions de **Estevão Limimão** (Moçambic), **Caron Atlas** Directora de la Fundació Arts & Democracy basada a Nova York (Estats Units), **Filimone Meigos**, editor cultural i membres de la Associação dos Escritores Moçambicanos (Moçambic), **Fernando Paulo Ferreira** vicealcalde de Vila Franca de Xira (Portugal), **Isau Meneses** cantant de Moçambic, **Victor Salas** (Moçambic) i **Rufas Maculuve**, músic i investigador del Moçambic.

En aquesta taula es van presentar experiències artístiques que defensen valors democràtics i l'impuls participatiu, així com la relació entre art, cultura i democràcia.

16ª CONFERÊNCIA
OIDP | MATOLA
2016
OBSERVATÓRIO INTERNACIONAL DA DEMOCRACIA PARTICIPATIVA

O I D P

Imatge del grup de treball Art i Democràcia:

El grup sobre Pressupost Participatiu va ser moderat per **Carles Agustí** Director de Govern Obert de la Diputació de Barcelona i va comptar amb els següents ponents:

- **Carlos Siegle de Souza:** secretari adjunt de Governança Local de Porto Alegre (Brasil)
- **Celia Cumbe:** regidora de finances de Maputo (Mozambique)
- **Michelangelo Secchi:** (Itàlia) investigador del CES de Coimbra i membre del projecte Empatia
- **Leonardo Bulhões:** de la Secretaria de Participació Social de Caruaru (Brasil)
- **Sibusiso Mathonsi:** alcalde de Mbombela (Sud-àfrica)
- **Rondromalala Sylviane Andriamahasoro:** alcaldessa d'Ampasy (Madagascar)
- **Esperance Mwamikazi** de República Democràtica del Congo
- **Jelena Gregorious:** investigadora a l'Institut Holandès per a la Democràcia multipartidista.

Algunes de les principals idees que van emergir en les presentacions van ser: la centralitat del pressupost participatiu en els municipis o comunitats que ho realitzen així com el fet que serveix de font d'inspiració col·laborativa. També es va ressaltar la necessitat de millorar els

mecanismes de diàleg entre governants i ciutadans per augmentar la confiança mútua. Els presentadors van convergir que el pressupost participatiu és una forma de democratització de la mateixa democràcia, ja que cada comunitat o ciutadà pot ser part de la solució dels principals problemes de la comunitat.

Carlos Siegle realitza la seva presentació en el grup de treball sobre Pressupostos Participatius:

Durant el dia 5 de maig, segona jornada de la Conferència es va celebrar l'Assemblea General del ODP, les visites tècniques a les experiències participatives de Matola (obres del Pressupost Participatiu i Trobada Oberta de Regidors amb els veïns), i van tenir lloc les sessions de treball 3 i 4.

El tercer grup de treball que va tractar la "Participació Ciutadana a través de la consulta pública i la planificació participativa" va ser moderat per **Oscar Monteiro** líder capdavanter de la independència de Moçambic i professor de dret constitucional. Els ponents van ser:

- **Edurne Irigoien:** Directora de Gabinet de l'Àrea de Coordinació Territorial i Associacions de l'Ajuntament de Madrid
- **Eva Ramírez:** Diputada a l'Assemblea Provincial de Buenos Aires (Argentina)
- **Rocío Lombera:** Presidenta del Centro Operacional de Vivienda y Poblamiento - COPEVI (Mèxic)
- **Mousa Shaer** alcalde de Aizaia (Palestina)
- **Luti Guedes:** Director de Lab Rio (Brasil)
- **Anselmo Martins Figueira** regidor de finances de Dondo (Moçambic)

Els intervinents van presentar experiències participatives de les seves ciutats lligades a la planificació participativa. **Luti Guedes** va presentar les iniciatives innovadores que la Municipalitat de Rio està realitzant per implicar a la ciutadania i que són dissenyades des de Lab Rio, un espai creat després de les manifestacions multitudinàries a Brasil de 2014 que van mostrar la desafecció de la ciutadania amb les forces polítiques tradicionals.

Eva Ramírez realitza la seva presentació en el grup 3:

Edurne Irigoien va ensenyar algunes de les iniciatives que el nou govern de Madrid ha engegat, per canviar la forma de presa decisions i de disseny de les polítiques públiques. Especialment la plataforma digital Decide Madrid, que a més en estar basada en un programari lliure pot ser replicada per altres ciutats o comunitats interessades. **Eva Ramírez** va centrar la seva intervenció en l'Audiència Pública, una instància de participació en el procés de presa de decisió administrativa o legislativa en el qual l'autoritat responsable de la mateixa habilita un espai institucional perquè tots aquells que puguin veure's afectats o tinguin un interès particular expressin la seva opinió respecte d'ella.

Mousa Shaer va explicar la situació de Palestina, i en paraules del mateix alcalde "la nostra gent utilitza la participació política com a eina de lluita contra l'ocupació". **Rocío Lombera** va exposar casos de planificació participativa en qüestions d'habitatge, i va defensar la participació dels infants i joves en els assumptes de la comunitat. Finalment **Anselmo Martins** amb l'exemple de Dondo va mostrar que la planificació participativa és necessària per implicar i organitzar la comunitat, així com aconseguir un desenvolupament que realment tingui en compte les necessitats bàsiques i els drets de les persones.

El grup de treball 4 va treballar "formes i experiències de seguiment i avaluació de la participació ciutadana", va estar moderat per **Eduardo Ngoenha** de Moçambic i els oradors van ser:

- **Victor Nataniel Naacifo:** Angola
- **Jeremy David Gorelick:** assessor de desenvolupament per al Banc Mundial, GIZ i CGLU entre altres agències de desenvolupament (EUA)
- **A Louis Helling:** Impact Portugal
- **Rudovina Bernardo:** Moçambic
- **Renato Silva:** Moçambic
- **Rodrigo Rangel:** coordinador d'*ObservaPoa*, l'Observatori de Porto Alegre (Brasil)
- **Victor Arroyo:** Brasil

Les formes de seguiment i avaluació depenen del contingut que li atorguem a la participació com a principi fonamental en una democràcia. La participació comprèn des de la conceptualització, fins a la planificació i la implementació. Altres aspectes claus són la definició que li donem a la participació, els factors favorables i desfavorables a la participació i el principi d'inclusió.

El seguiment o avaluació han de partir de la definició dels indicadors de sortida i a llarg termini. El que permetrà mesurar l'impacte i l'eficàcia de l'acció. Aquests indicadors han de poder ser mesurables, i també és bàsic saber què problema volem solucionar a través de la participació. La garantia legal per a l'accés a la informació és fonamental perquè els ciutadans puguin realitzar un control i seguiment efectiu.

Durant l'última jornada de la Conferència, el divendres 6 de maig, es va celebrar la segona Plenària, els grups de treball 5 i 6 i la Cerimònia de clausura amb el lliurament del Premi OIDP i les mencions especials.

La II Plenària "participació ciutadana, nova agenda urbana i finançament dels serveis de base" va ser moderada per **Adriano Melaine**, Ministre d'Economia i Finances de Moçambic. Els ponents van ser:

- **Anne-Lucie Lefebvre**: especialista sènior en sector públic del Banc Mundial
- **Joost Möhlmann**: responsable del programa d'ONU – HABITAT a Moçambic
- **Nobre de Jesus Canhanga**: oficial del programa de governança local de la cooperació suïssa a Moçambic
- **Sven Kühn von Burgsdorff**: ambaixador de la UE a Moçambic
- **Tomás Matola**: President del Banc Nacional d'Inversions (Moçambic)
- **Sara Hoeflich**: senior officer de CGLU (Ciutats i Governos Locals Units)

Els ponents van tractar sobre la discussió de la nova agenda urbana i la necessitat d'introduir elements de governança participativa en l'elaboració de la mateixa. Es va parlar del vincle entre desenvolupament i planificació participativa. La portaveu de CGLU va introduir els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), i va projectar un [vídeo](#) l'Objectiu 16 (Pau, Justícia i Institucions Fortes) elaborat en col·laboració amb el OIDP.

16ª CONFERÊNCIA
O I D P | MATOLA
2016
OBSERVATÓRIO INTERNACIONAL DA DEMOCRACIA PARTICIPATIVA

O I D P

Grup 5: "Participació Ciutadana a través de plataformes digitals, xarxes socials i ràdios comunitàries" moderat per **Abdoulaye Timbo** alcalde de Pikine (Senegal).

Fernando Pindado, Gerent de l'Àrea de Drets de Ciutadania, Participació i Transparència de l'Ajuntament de Barcelona:

Mike Davies de la International Alliance of Inhabitants va presentar "[Smart Harare](#)" una plataforma online on els veïns poden pujar reclamacions amb fotos de la incidència i la seva geolocalització per col·laborar amb el govern municipal en la millora de la ciutat. **Hassan Hmani** Vicealcalde de Nanterre (França) va recalcar que el seu municipi aposta políticament per la democràcia participativa i que cal aprofitar les noves eines tecnològiques com a canals per apropar la ciutadania a la política. **Will Derks** de l'Institut Holandès per a la Democràcia

Multipartidista va presentar iniciatives de suport a la consolidació de la pluralitat política en democràcies joves en procés de consolidació.

Fernando Pindado va presentar l'aposta participativa del nou govern municipal de Barcelona, que ha realitzat un ambiciós procés participatiu per a l'elaboració del Pla d'Actuació Municipal que incloïa la Plataforma digital [Decidim Barcelona](#). **Dominique Ollivier**, presidenta del OCPM (Mont-real, Canadà) va explicar com han fet servir una plataforma digital per al procés de deliberació sobre com reduir la contaminació a la ciutat, també es va combinar la plataforma digital amb trobades i tallers presencials. **Gilles Pradeau** va presentar un conjunt d'eines participatives que s'assenten en plataformes digitals. [Aquí](#) podeu trobar la seva presentació.

Grup 6: "Educació Ciutadana per a la participació i el seguiment, i la inclusió de la perspectiva de gènere"

- **Andrés Falck**: Director en Consortium Local – Global (Espanya)
- **Juan Tons**: Alcalde del Municipi de la Paz, Canelones (Uruguai)
- **Alba Doblaz**: Regidora de l'Ajuntament de Còrdova (Espanya)
- **Moussa Ndiaye**: Alcalde de Keur Baka (Senegal)
- **Jean Andrianaivo**: Alcalde de Alakamisy Fenoarivo (Madagascar)

En aquest grup es van presentar experiències d'educació a través la participació dels més joves, amb la finalitat de transmetre uns valors democràtics i inclusius. La inclusió dels grups vulnerables a través de la participació també és un repte a les nostres ciutats.

Distinció OI DP "Bona pràctica en participació ciutadana"

En el marc de la cerimònia de clausura de la conferència, la Secretaria General de l'OI DP, liderada per l'Ajuntament de Barcelona, va presentar els resultats de la desena edició del Premi de Bones Pràctiques de l'OI DP. En aquesta ocasió, 36 ciutats i governs de 15 països van presentar les seves candidatures al Premi de l'Observatori. **La ciutat guanyadora de la distinció va ser la ciutat de Canoas** (àrea metropolitana de Porto Alegre, al Brasil) pel seu sistema transversal de participació ciutadana que inclou el pressupost participatiu, els consells sectorials i territorials, les trobades de l'alcalde i les regidores amb la ciutadania i altres eines de participació.

En aquest [enllaç](#) podeu trobar el document final del Premi OI DP amb els resums de totes les candidatures.

16ª CONFERÊNCIA
O I D P | MATOLA
2016
OBSERVATÓRIO INTERNACIONAL DA DEMOCRACIA PARTICIPATIVA

O I D P

La ciutat de **Mont-real** (Quebec, Canadà) va ser finalista del premi per un procés participatiu per reduir la dependència de les energies fòssils que buscava trobar solucions de manera deliberativa en aspectes com el transport, l'urbanisme, el medi ambient o l'activitat econòmica. D'altra banda, hi va haver cinc mencions especials: **Ampasy** (Madagascar) pel pressupost participatiu que redistribueix els ingressos provinents de l'explotació minera, l'**Observatori Basc de la Vivenda** (Espanya) per la planificació participativa de la política d'habitatge, **Palmela** (Portugal) pel projecte "Jo participo", **Plaine Commune** (França) per un innovador projecte d'avaluació participativa de l'impacte sobre la salut d'unes grans obres en infraestructures i **Rumiñahui** (Equador) pel seu sistema de participació.

Assemblea General de l'OIDP

El dia 5 de maig es va celebrar l'Assemblea General de l'OIDP, presidida per Calisto Cossa, alcalde de Matola i president de l'Observatori, i Fernando Pindado, en representació de la Secretaria General de l'OIDP. En el marc de l'Assemblea es van presentar els informes de gestió de la presidència (Calisto Cossa), Secretaria General (Adrià Duarte), Antena Africana (Bachir Kanouté) i Antena d'Amèrica Llatina (Rodrigo Rangel). A continuació, Dominique Olivier, presidenta de l'OCPM (Oficina de Consulta Pública) de Mont-real va presentar la candidatura de Mont-real per presidir l'organització, que va ser escollida de forma unànime pels socis assistents. Tot seguit, les sòcies i els socis van deliberar sobre les activitats que cal dur a terme, així com els reptes i oportunitats de l'OIDP.

16ª CONFERÊNCIA
O I D P | MATOLA
OBSERVATÓRIO INTERNACIONAL DA DEMOCRACIA PARTICIPATIVA

O I D P

Llançament de la Xarxa Nacional de Pressupost Participatiu

La presidència anual de l'OIDP en mans de Matola ha fet que moltes ciutats de Moçambic s'hagin interessat per les polítiques participatives i s'hagin inscrit a l'OIDP per tal de poder obtenir informació i assessoria sobre polítiques de governança i participació. Precisament la ciutat de Matola ha rebut la col·laboració de la ciutat de Canoas (Presidència de l'OIDP l'any 2014) en les pràctiques de participació ciutadana i gestió a través d'un projecte de cooperació entre Brasil i Moçambic. Un dels objectius de l'OIDP és ser una xarxa de ciutats que comparteixin models, eines i informació sobre polítiques públiques en l'àmbit de la participació i la governança.

Per coordinar tots aquests municipis de Moçambic, el dia 3 de maig abans de la conferència es va celebrar un seminari nacional amb tots els alcaldes i dirigents dels municipis, on es va llançar la xarxa de pressupost participatiu de Moçambic.